

บทความวิจัย (Research Article)

การพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดีตามแนวทาง
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมหนองเขียด
Development of School Management Model to Create Good People by
Integrating Sufficiency Economy Philosophy Mattayomnongkait School

ประจักษ์ บรรยง¹
Prajak Banyong¹
โรงเรียนมัธยมหนองเขียด¹
Mattayomnongkait School¹

Received: April 19, 2024 Revised: May 12, 2024, Accepted: May 13, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดี 2) สร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดี 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดี และ 4) ประเมินและปรับปรุงรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดี ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การวิจัยและพัฒนาแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอน ที่ 1 การศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดี ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดีตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขั้นตอนที่ 3 การใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดีตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขั้นตอนที่ 4 ประเมินการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดี ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาและแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดี ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการบริหารจัดการศึกษา (2) ด้านหลักสูตรสถานศึกษา (3) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (4) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (5) ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา 2) รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดี ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง BTH Model มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด 3) ผลการประเมินพฤติกรรมคนดี 3 ประการของผู้เรียนหลังใช้รูปแบบมีผลการประเมินในระดับดีสูงกว่าผลการประเมินก่อนใช้รูปแบบ และผลการประเมินความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 4) นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาแบบ, การบริหารสถานศึกษา, โรงเรียนสร้างคนดี, ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

¹Corresponding author, Tel. 0815241444, Email: pj.banyong@hotmail.com

Abstract

The objectives of this research were to: 1) study the problems and guidelines of school management to create good people; 2) create a school management model to create good people; 3) study the results of using the school management model to create good people; and 4) evaluate and improve the management model of educational institutions to create good people by integrating Sufficiency Economy philosophy. There are 4 steps: Step 1: Study problems and approaches to promoting good people. Step 2: Develop a school management model to create good people. Step 3: Use the school management model to create good people. Step 4: Evaluate the use of the school management model to create good people by integrating the Sufficiency Economy philosophy. The results were as follows: 1) Problems and guidelines for school management to create good, divided into 5 aspects: (1) Management; (2) Curriculum; (3) Learning Activities; (4) Parent Engagement; (5) Teachers and educational personnel. 2) The management model of educational institutions to schools creates good people by integrating the Sufficiency Economy Philosophy (BTH Model) appropriate and useful at the highest level. 3) The results of the school management model to create good people by Integrating Sufficiency Economy Philosophy found that students after using the assessment are higher than before, and the results of the evaluation of student opinions of people participating in this project were found to have the highest level. 4). Satisfaction assessment results from education institution administration, teachers, academic staff, students, and parents were at the highest level. The objectives of this research were to: 1) study the problems and guidelines of school management to create good people; 2) create a school management model to create good people; 3) study the results of using the school management model to create good people; and 4) evaluate and improve the management model of educational institutions to create good people by integrating Sufficiency Economy philosophy. There are 4 steps: Step 1: Study problems and approaches to promoting good people. Step 2: Develop a school management model to create good people. Step 3: Use the school management model to create good people. Step 4: Evaluate the use of the school management model to create good people by integrating the Sufficiency Economy philosophy. The results were as follows: 1) Problems and guidelines for school management to create good people by integrating the Sufficiency Economy Philosophy, divided into 5 aspects: (1) Management; (2) Curriculum; (3) Learning Activities; (4) Parent Engagement; (5) Teachers and educational personnel. 2) The management model of educational institutions to schools creates good people by integrating the Sufficiency Economy Philosophy (BTH Model) appropriate and useful at the highest level. 3) The results of the school management model to create good people by Integrating Sufficiency Economy Philosophy found that students after using the assessment are higher than before, and the results of the evaluation of student opinions of people participating in this project were found to have the highest

level. 4) The satisfaction assessment results from education institution administration, teachers, academic staff, students, and parents were at the highest level.

Key words: Model Development, School Management, Create Good People School, Sufficiency Economy Philosophy

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 -2580 ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ในช่วงวัยเรียนและวัยรุ่น ปลูกฝังความเป็นคนดี มีวินัย พัฒนาทักษะความสามารถการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน มีภูมิคุ้มกันต่อปัญหาหรืออาชญากรรมต่าง ๆ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความยืดหยุ่นทางความคิด รวมถึงมีทักษะด้านภาษา ศิลปะ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ตลอดจนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่เชื่อมต่อกับโลกการทำงาน รวมถึงมีทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ มีทักษะชีวิต สามารถอยู่ร่วมและทำงานกับผู้อื่นได้ ภายใต้สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 -2579 ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญประการหนึ่ง คือ เพื่อให้ทุกคนได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพที่เหมาะสม โดยนักเรียนก็ต้องได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพทั้งความรู้ ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน และได้มีนโยบายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 นโยบายที่ 2 พัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยมีประเด็นกลยุทธ์พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะอาชีพ และทักษะชีวิต มีสุขภาวะที่ดีสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560)

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะเน้นเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียงและการดำรงชีวิตของประชาชนเป็นหลัก แต่เมื่อศึกษาหลักสำคัญ พบว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงนำกรอบแนวคิดของปรัชญาทางการศึกษาหลายปรัชญามาบูรณาการกันอย่างสมดุลและเหมาะสม เพื่อกำหนดเป็นแนวทางพื้นฐาน กรอบแนวคิดของปรัชญาดังกล่าว สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการศึกษาของประเทศไทยปัจจุบัน การดำเนินการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ถือเป็นหน้าที่ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ที่จะต้องดำเนินการขับเคลื่อน โดยเฉพาะระดับสถานศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติการที่สำคัญที่สุด การกิจหลักของสถานศึกษา คือ การบริหารและการจัดการศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ในการดำเนินงานต้องมีความเชื่อมโยง ตั้งแต่ระดับการบริหารสถานศึกษา และระดับปฏิบัติการเรียนการสอน ตลอดจนระดับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียนอีกด้วย โดยสถานศึกษาในสังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีนโยบายในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา แต่จากรายงานการประเมินภายในปีการศึกษา 2563 ของสถานศึกษานั้น พบปัญหาในการดำเนินงานการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ผ่านมา พบว่า 1) ด้านการบริหารจัดการศึกษา การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกระบวนการดำเนินงานภายในสถานศึกษาไม่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาเท่าที่ควร 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ขาดการส่งเสริมการนำหลักสูตรบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินการใช้จริง 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ขาดการกำกับ ติดตาม และประเมินผลกิจกรรมตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4) ด้านพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารและครูยังขาดความเข้าใจในการน้อมนำ

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานภายในสถานศึกษา 5) ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ การกำหนดแนวทางในการประเมินผลการทำกิจกรรมหรือการดำเนินงานภายในสถานศึกษาไม่ชัดเจนเท่าที่ควร ถึงแม้จะมีการประชุม สัมมนาและอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนการจัดการบูรณาการด้านการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญและเป็นภารกิจของผู้บริหาร คณะครู และนักเรียน ที่ต้องทำความเข้าใจอย่างจริงจัง เพื่อพัฒนาส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น, 2564)

โรงเรียนมัธยมหนองเขียด อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 จากการศึกษาข้อมูลที่ผ่านมา พบว่า การบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนได้นำแนวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้อย่างเป็นรูปธรรมในปีการศึกษา 2563 ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้น้อมนำพระราชดำริขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในรัชกาลที่ 9 มาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แต่การดำเนินการในทุกส่วนอยู่ในระยะเริ่มต้นเป็นส่วนใหญ่ยังขาดรูปแบบการบริหารสถานศึกษาและแนวปฏิบัติที่ชัดเจน จึงทำให้ผลการดำเนินการไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดี ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมหนองเขียด เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดีตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมหนองเขียด โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดี ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมหนองเขียด
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดี ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมหนองเขียด
3. เพื่อนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดี ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมหนองเขียด ไปใช้
4. เพื่อประเมินการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดี ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมหนองเขียด

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) เป็นแนวคิดที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางดำเนินชีวิตของพสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปี 2540 และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาให้สังคมไทยรอดพ้นจากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจและสังคม และเพื่อช่วยให้สังคมไทยสามารถดำรงอยู่อย่างมั่นคง และยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของสังคม (อภิชัย พันธเสน และคณะ, 2559) ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเริ่มปรากฏอย่างเป็นรูปธรรมครั้งแรกในปี 2517 โดยพระองค์ได้พระราชทานพระราชดำรัสแก่นิสิตในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของนักศึกษาที่สำเร็จ

การศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2517 ความตอนหนึ่งว่า “...ในการพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น เริ่มด้วยการสร้างพื้นฐาน คือ ความ มีกินมีใช้ของประชาชนก่อน ด้วยวิธีการที่ประหยัด ระมัดระวัง แต่ถูกต้องตามหลักวิชาเมื่อพื้นฐานเกิดขึ้นพอควรแล้วต้องการช่วยเหลือสนับสนุนประชาชนในการประกอบอาชีพ และตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ก่อนอื่นเป็นพื้นฐานนั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งยวด เพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเอง ย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าระดับที่สูงขึ้นไปได้โดยแน่นอน ส่วนการถือหลักที่จะส่งเสริมความเจริญให้ค่อยเป็นค่อยไปตามลำดับด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง และประหยัดนั้นก็เพื่อป้องกันความผิดพลาดล้มเหลว...” (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2559) หลังจากนั้น พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ก็ได้พระราชทานพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่พสกนิกรในโอกาสต่าง ๆ เรื่อยมา เพื่อให้คนไทยได้น้อมนำไปเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต โดยสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้รวบรวมหลักการทรงงานไว้ ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ การที่จะพระราชทานโครงการหนึ่งนั้นจะทรงศึกษาข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นระบบ ทั้งจากข้อมูลเบื้องต้น จากเอกสาร แผนที่การสอบถามเจ้าหน้าที่ นักวิชาการ ตลอดจนราษฎรในพื้นที่เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เพื่อที่จะพระราชทานความช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วตรงตามความต้องการของประชาชน

2. ระบุดจากข้างใน พระองค์ทรงมุ่งเน้นเรื่องการพัฒนา ต้องสร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชนที่เราเข้าไปพัฒนาให้มีสภาพพร้อมที่จะรับเสียก่อน แล้วจึงค่อยออกมาสู่สังคมภายนอกมิใช่การนำเอาความเจริญ หรือบุคคลจากสังคมภายนอกเข้าไปหาชุมชน หมู่บ้าน ที่ยังไม่ทันได้โอกาสเตรียมตัวหรือตั้งตัว

3. แก้ไขปัญหาที่จุดเล็ก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเปี่ยมด้วยพระอัจฉริยภาพในการแก้ปัญหา ทรงมองปัญหาในภาพรวม (Macro) ก่อนเสมอ แต่การแก้ปัญหาของพระองค์จะเริ่มจากจุดเล็กๆ คือ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่คนมักจะมองข้าม

4. ทรงทำตามลำดับขั้นตอนไม่ก้าวกระโดด การทรงงานพระองค์จะทรงเริ่มต้นจากสิ่งที่จำเป็นของประชาชนที่สุดก่อน ได้แก่ สาธารณสุข เมื่อมีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงแล้วก็สามารถทำประโยชน์ ด้านอื่น ๆ ต่อไปได้ จากนั้นก็จะเป็นเรื่องสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน และสิ่งที่จำเป็นในการประกอบอาชีพที่เอื้อประโยชน์ต่อประชาชนโดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงการให้ความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยีที่เรียบง่าย เน้นการปรับใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ราษฎรสามารถนำไปปฏิบัติได้และเกิดประโยชน์สูงสุด

5. ภูมิสังคม การพัฒนาใด ๆ ต้องคำนึงถึงสภาพภูมิประเทศของบริเวณนั้น ลักษณะทางวัฒนธรรมประเพณีของแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่าง

6. องค์กรรวม ทรงมีวิธีคิดอย่างองค์กรรวม (Holistic) หรือมองอย่างครบวงจร ในการที่จะพระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับโครงการหนึ่งนั้นจะทรงมองเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไขอย่างเชื่อมโยง เช่น กรณีของทฤษฎีใหม่ที่พระราชทานให้แก่ปวงชนชาวไทย เพื่อเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพ

7. ไม่ติดตำรา การพัฒนาตามแนวพระราชดำริ มีลักษณะของการพัฒนาที่อนุโลมและกลมกลืนกับสภาพธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสภาพของสังคมจิตวิทยาแห่งชุมชน คือ “ไม่ติดตำรา” ไม่ผูกมัดติดกับวิชาการ และเทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่แท้จริงของคนไทย

8. ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด การพัฒนาและช่วยเหลือราษฎรทรงใช้หลักในการแก้ไขปัญหาคือความเรียบง่าย ประหยัด ราษฎรสามารถทำเองได้ หาได้ในท้องถิ่น และประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ มาแก้ไขปัญหาโดยไม่ต้องลงทุนสูงหรือใช้เทคโนโลยีที่ไม่ยุ่งยาก

9. ทำให้ง่าย (Simplicity) ด้วยพระอัจฉริยภาพและพระปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทำให้การคิดค้น ดัดแปลง ปรับปรุง และแก้ไขงานการพัฒนาเป็นไปได้โดยง่ายไม่ยุ่งยากซับซ้อน และที่สำคัญคือสอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่และระบบนิเวศน์โดยส่วนรวมใช้กฎแห่งธรรมชาติเป็นแนวทาง ฉะนั้น คำว่า “ทำให้ง่าย” จึงเป็นหลักคิดสำคัญที่สุดของการพัฒนาประเทศในรูปแบบของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

10. การมีส่วนร่วม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นนักประชาธิปไตย จึงทรง “ประชาพิจารณ์” มาใช้ในการบริหาร เพื่อเปิดโอกาสให้สาธารณชน ประชาชนหรือเจ้าหน้าที่ทุกระดับได้มาร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่จะต้องคำนึงถึงความคิดของประชาชน

11. ประโยชน์ส่วนรวม การปฏิบัติพระราชกรณียกิจ และการพระราชทานพระราชดำริในการพัฒนาและช่วยเหลือพสกนิกรของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงระลึกถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ

12. บริการรวมที่จุดเดียว (One Stop Services) การบริการรวมที่จุดเดียวเป็นรูปแบบการบริการแบบเบ็ดเสร็จ หรือ One Stop Services ที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในระบบบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทย โดยทรงให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นต้นแบบในการบริหารรวมที่จุดเดียว เพื่อประโยชน์ต่อประชาชนที่จะมาขอให้บริการ ประหยัดเวลา และค่าใช้จ่าย โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ มาร่วมดำเนินการและให้บริการประชาชน ณ ที่แห่งเดียว

13. ทรงใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ ทรงเข้าใจถึงธรรมชาติและต้องการให้ประชาชนใกล้ชิดธรรมชาติ ทรงมองอย่างละเอียดถึงปัญหาธรรมชาติ หากเราต้องการแก้ไขธรรมชาติจะต้องใช้ธรรมชาติเข้าช่วยเหลือ เห็นได้ว่าทรงเข้าใจธรรมชาติและมนุษย์อย่างเกื้อกูลกัน ทำให้คนอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน

14. ปลุกจิตสำนึกในใจคนในการที่จะพัฒนา หรือฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้กลับคืนมา จะต้องปลุกจิตสำนึกในการรักผืนป่าให้แก่คนเสียก่อน

15. การพึ่งตนเอง การพัฒนาตามแนวพระราชดำริเพื่อการแก้ไขปัญหาเบื้องต้นด้วยการแก้ไขเฉพาะหน้า เพื่อให้มีความแข็งแรงพอที่จะดำรงชีวิตได้ต่อไป แล้วขั้นต่อไปก็คือการพัฒนาให้ประชาชนสามารถอยู่ในสังคมได้ตามสภาพแวดล้อม และสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด

16. รู้ รัก สามัคคี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำริในเรื่อง รู้ รัก สามัคคี มาอย่างต่อเนื่อง รู้ หมายถึง การที่เราจะลงมือทำอะไรนั้นจะต้องรู้เสียก่อน รู้ถึงปัจจัยทั้งหมด รู้ถึงปัญหา และรู้ถึงวิธีการแก้ไขปัญหา รัก หมายถึง การพิจารณาและตัดสินใจที่จะเข้าไปลงมือปฏิบัติแก้ไขปัญหานั้น ๆ สามัคคี หมายถึง ต้องทำงานร่วมมือร่วมใจเป็นองค์กร เป็นหมู่คณะ จึงจะทำให้การแก้ปัญหาล่วงไปด้วยดี

จากการศึกษา แนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พบว่าแนวคิดดังกล่าวมีการนำไปใช้ใน 2 ลักษณะ คือ 1) เป็นทิศทางสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ต้องประกอบด้วยกิจกรรมที่ทำให้ประเทศสามารถพึ่งตนเองได้ ในเรื่องนี้สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้น้อมนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ ดังปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) เป็นต้นมา จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) และ 2) เป็นแนวคิดสำหรับการดำเนินชีวิตของประชาชนโดยทั่วไป ประกอบด้วย การยึดทางสายกลางพึ่งตนเอง มีความพอเพียงหรือ

ความพอประมาณอย่างมีเหตุผล มีความพอดีในการผลิตและการบริโภค มีภูมิคุ้มกันและรู้เท่าทันโลก โดยยึดคุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินชีวิต ถ้าคนส่วนใหญ่ในสังคมดำเนินชีวิตในลักษณะนี้ได้สังคมก็จะสงบสุข (สมพร เทพสิทธา, 2558)

แนวคิดโรงเรียนสร้างคนดี

โรงเรียนสร้างคนดีเป็นโรงเรียนที่มีการบริหารสถานศึกษา ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามวงจรคุณภาพ ที่กำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ความดี 3 ประการ ได้แก่ เรียนดี คุณธรรมดี และทักษะชีวิตดี ผ่านการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร 4 โปรแกรม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และโครงการพิเศษ อย่างเป็นระบบ โดยมีกระบวนการบริหารการสร้างคนดี ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. ขั้นกำหนดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ต้องการพัฒนา เป็นขั้นการกำหนดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของคนดี (B=Behavior) ได้แก่

1.1 เลือกพฤติกรรมคนดีตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ต้องการพัฒนา คือ เรียนดี คุณธรรมดี และทักษะชีวิตดี ได้แก่ เรียนดี คุณธรรมดี และทักษะชีวิตดี รายละเอียด ดังนี้

1.1.1 เรียนดี ได้แก่ ผู้เรียนเรียนดีตามศักยภาพของตนเอง มีความรู้ ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นตามหลักสูตร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา มีความสามารถในการอ่าน เขียน และคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและสื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ สร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมอย่างสร้างสรรค์

1.1.2 คุณธรรมดี ได้แก่ มีความประพฤติดีงาม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ดี สืบสานความเป็นไทย ภูมิใจในท้องถิ่น รักสิ่งแวดล้อม นอบน้อมถ่อมตน เป็นพลเมืองดี อยู่ร่วมกันในสังคมบนวิถีความแตกต่างและหลากหลาย เคารพสิทธิซึ่งกันและกันและมีจิตสาธารณะ

1.1.3 ทักษะชีวิตดี ได้แก่ มีความตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีความสามารถในการจัดการกับอารมณ์และความเครียด มีการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น มีสามารถทำงานเป็นทีมและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีทักษะในการทำงานและมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

1.2 กำหนดแนวทางการพัฒนาผ่านกิจกรรมหลัก 3 ส่วน ได้แก่ 1) การเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา 4 โปรแกรม คือ (1) โปรแกรมวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ (2) โปรแกรมดนตรี-นาฏศิลป์ (3) โปรแกรมอาชีพ และ(4) โปรแกรมกีฬา 2) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3) โครงการเสริมพิเศษตามแผนปฏิบัติการ

2. ขั้นการทำงานเป็นทีม (T=Team) ได้แก่

2.1 ส่งเสริมครูและบุคลากร ให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ แบบ Active Learning

2.2 สร้างการมีส่วนร่วมผ่านกิจกรรมการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

2.3 ประสานความร่วมมือกับต้นสังกัด ในการติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

3. ขั้นการสนับสนุนและเกื้อกูล (H=Helpful) ได้แก่

3.1 ทำความความตกลงร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและสถานประกอบการ

3.2 การขอรับการสนับสนุนจากต้นสังกัด

3.3 การประชาสัมพันธ์ และขยายผล

วิธีดำเนินการวิจัย

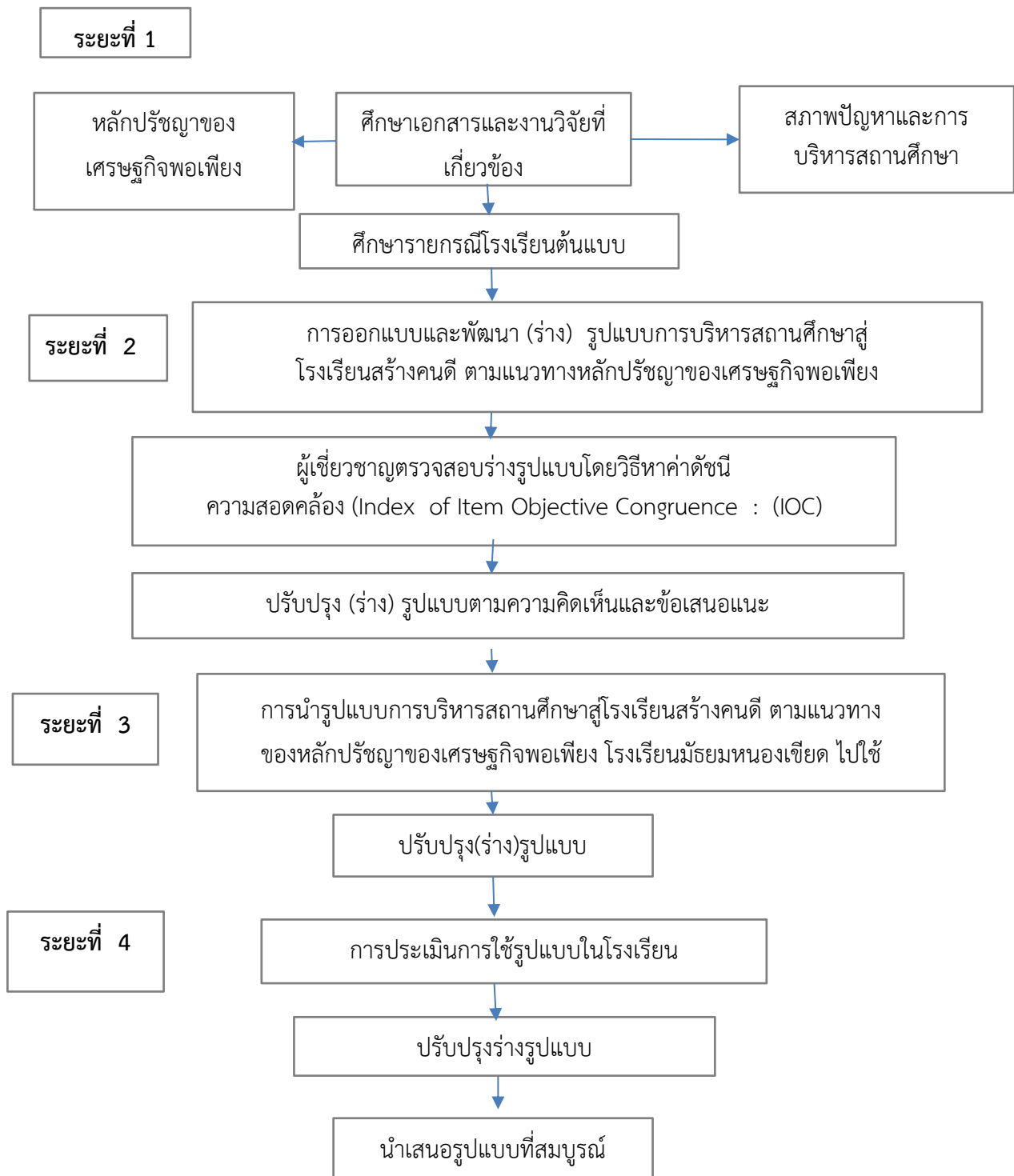
การพัฒนาการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดี ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมหนองเขียด ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) แบ่งเป็น 4 ระยะ ในปีการศึกษา 2564-2565 ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดีตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมหนองเขียด (Analysis) Research: (R1) ดังนี้ 1) ศึกษากรอบแนวคิด คุณลักษณะ ค่านิยม เจื่อนใจ แนวปฏิบัติผลที่คาดหวังของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดี 2) ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการศึกษาที่พึงปรารถนา เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษา 3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกรอบแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และแนวทางการบริหารจัดการศึกษาที่พึงปรารถนา โดยเน้นที่บทบาทของผู้บริหารซึ่งมีส่วนสำคัญในการบริหารและดำเนินการในแนวทางที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งมีผู้บริหารเป็นผู้นำ ผ่านครู ผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียน การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำผลที่ได้มาบูรณาการและกำหนดองค์ประกอบของร่างรูปแบบ และ 4) ศึกษาข้อมูลภาคสนาม โดยศึกษากรณีตัวอย่างจากโรงเรียนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ได้นำแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงมาจัดเป็นกิจกรรมหรือโครงการมาดำเนินการอย่างต่อเนื่อง คือ เป็นโรงเรียนที่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนว่ามีการบริหารสถานศึกษาและจัดกิจกรรมตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาอย่างต่อเนื่องและมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ จนสามารถเป็นแบบอย่างแก่โรงเรียนอื่นได้ และได้รับรางวัลดีเด่นในด้านการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ตั้งแต่ระดับเขตพื้นที่การศึกษาหรือของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ผู้วิจัยใช้วิธีสนทนากลุ่มกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูและประชาชนในชุมชน รวมทั้งการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของโรงเรียนในประเด็นแนวทางหลักที่ใช้ในการบริหารสถานศึกษา ลักษณะกิจกรรม/โครงการ ผู้มีส่วนร่วม ผลที่เกิดขึ้นและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการ

ระยะที่ 2 สร้าง (ร่าง) รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดี ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมหนองเขียด (Design and Development) = Development : (D1) โดยนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบร่างรูปแบบโดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : (IOC) และปรับปรุง (ร่าง) รูปแบบตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ระยะที่ 3 การนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดี ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมหนองเขียด ไปใช้ (Implementation Research : (R2) เป็นขั้นการนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดี ตามแนวทางของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมหนองเขียด ไปใช้ และปรับปรุงรูปแบบ

ระยะที่ 4 การประเมินการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดี ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมหนองเขียด (Evaluation Development : D2) เป็นการประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดี ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมหนองเขียด ปรับปรุงรูปแบบ และนำเสนอรูปแบบที่สมบูรณ์ โดยมีสาระสำคัญที่แสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ลำดับขั้นตอนการวิจัย

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. ปัญหาและแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดี ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมหนองเขียด

1.1 ปัญหาการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดี ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมหนองเขียด

1.1.1 ปัญหาการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดี ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมหนองเขียด ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีจำนวนไม่เพียงพอตามความต้องการ การกำกับนิเทศติดตามและประเมินโครงการ/กิจกรรมและแผนพัฒนาการศึกษา ไม่ครอบคลุมและขาดความต่อเนื่อง การดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างเข้มแข็ง ไม่เป็นระบบขาดการบริหารจัดการที่ดีและยังไม่เอื้อต่อการดำเนินการที่ยั่งยืน

1.1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning ยังไม่หลากหลาย และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประเมินผู้เรียนไม่เป็นระบบและขาดการนำผลการประเมินมาออกแบบพัฒนาผู้เรียน

1.1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิด ความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสารและการคิดคำนวณของผู้เรียน ยังอยู่ในระดับที่ต้องพัฒนา ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีไม่ถูกต้อง ยังไม่เหมาะสมกับช่วงวัย และขาดการแสดงออกในด้านการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ และการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันยังอยู่ในระดับที่ต้องพัฒนา

1.2 แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดี ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมหนองเขียด ผู้วิจัยจัดสนทนากลุ่มเพื่อกำหนดแนวทางในการการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดีตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมหนองเขียด แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่

1.2.1 ด้านการบริหารจัดการศึกษา สถานศึกษาควรมีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนที่ชัดเจน ปรับโครงสร้างการบริหาร วางแนวทางการนิเทศภายในที่มีความต่อเนื่อง

1.2.2 ด้านหลักสูตรสถานศึกษา ปรับปรุงหลักสูตรให้มีความหลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน สอดคล้องกับแนวทางพัฒนาพฤติกรรมพึงประสงค์ของมาตรฐานการศึกษาชาติ เน้นเก่ง ดี และมีความสุข โดยยึดกรอบคุณภาพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.2.3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เน้นพัฒนาทักษะการคิด ทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 และทักษะอาชีพ โดยการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง และมีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย

1.2.4 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วางแผนปฏิบัติการ กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนร่วมกัน

1.2.5 ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เน้นการทำงานเป็นทีม ผ่านการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม ส่งเสริมให้ครู และบุคลากรเป็นผู้ที่แสวงหาความรู้ด้วยตนเองอยู่เสมอ และนำความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

2. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดี ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมหนองเขียด มีองค์ประกอบ 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 องค์ประกอบของรูปแบบที่นำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ส่วนนำหรือบทนำของรูปแบบเป็นการอธิบาย (1) หลักการ (2) วัตถุประสงค์ (3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างคนดีตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ การบริหารจัดการ หลักสูตรการจัดการเรียนรู้ การจัดโครงการเสริมพิเศษ ครูและบุคลากร บรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย (4) พฤติกรรมบ่งชี้คนดีตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ เรียนดี คุณธรรมดี และทักษะชีวิตดี (5) กระบวนการบริหารการสร้างคนดีตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (BTH Model) B = พฤติกรรมที่บ่งชี้คนดีที่ต้องการพัฒนา (Behavior) T = การทำงานเป็นทีม (Team) H = การสนับสนุนและเกื้อกูล (Helpful) (6) การประเมินผล (7) เงื่อนไขความสำเร็จ

3. ผลการประเมินพฤติกรรมคนดี 3 ประการ ได้แก่ เรียนดี คุณธรรมดี และทักษะชีวิตดี ของผู้เรียนหลังใช้รูปแบบมีผลการประเมินในระดับดีสูงกว่าผลการประเมินก่อนใช้รูปแบบ และผลการประเมินความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษาครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนมัธยมหนองเขียดต่อการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมตามรูปแบบ ทั้ง 12 โครงการ/กิจกรรม โดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว ผลการประเมินปรากฏว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรม ที่ผู้วิจัยได้นำมาทดลองใช้โรงเรียนมัธยมหนองเขียด ตลอดปีการศึกษา 2565 และนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

การพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดี ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมหนองเขียด มีประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดี ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนมัธยมหนองเขียด ผลการประเมินรูปแบบ พบว่า มีเหมาะสม เป็นไปได้และเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด และคู่มือการใช้รูปแบบบริหารที่สร้างขึ้นมีประกอบไปด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 รูปแบบบริหารการเสริมสร้างทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียน ส่วนที่ 3 การนำคู่มือการใช้รูปแบบบริหารการเสริมสร้างทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนไปปฏิบัติ ผลการประเมินคู่มือการใช้รูปแบบมีความเหมาะสม และเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด 3) ผลการทดลองการใช้รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบบริหารการเสริมสร้างทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียน พบว่า (1) ผลการประเมินทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนหลังการใช้รูปแบบมีผลประเมินในระดับดีขึ้นไปสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบ (2) ผลการสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (3) ผลการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการดำเนินงาน การเสริมสร้างทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (4) ผลการสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อคู่มือการใช้รูปแบบบริหารการเสริมสร้างทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบผลการวิจัยโดยให้ฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตรวจสอบพร้อมทั้งได้ปรับปรุงรูปแบบจนเกิดความเหมาะสม และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนจึงได้ทำการทดลองใช้รูปแบบในโรงเรียน แล้วทำการประเมินอีกครั้ง ซึ่งแต่ละครั้งได้ผลที่สอดคล้องกัน จึงสรุปได้ว่ารูปแบบการ

บริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดี ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนมัธยมหนองเขียด มีการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการวิจัยทุกขั้นตอน ซึ่งพบว่า รูปแบบดังกล่าวมีความเหมาะสม และเป็นไปได้ในการนำสู่การปฏิบัติในโรงเรียน สอดคล้องกับ นภาพร มูลเมือง (2564) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนพานทองสภานุพัฒน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 พบว่า ภาพความสำเร็จของโรงเรียนพานทองสภานุพัฒน์ จังหวัดชลบุรีเกิดจากการที่ผู้บริหารให้ความสนใจและเน้นการมีส่วนร่วมยืนยันทดสอบร่างรูปแบบร่วมกันทำให้รูปแบบมีความสอดคล้องเหมาะสมที่จะนำไปใช้ และทำให้เกิดประสิทธิผลร่วมกัน และมีความพึงพอใจที่เกิดจากการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนพานทองสภานุพัฒน์โดยภาพรวมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศรีนทิพย์ ทะสระ (2564) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านวังใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาผลการวิจัย พบว่า ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านวังใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการดำเนินการทดลองการใช้รูปแบบทั้ง 12 โครงการ/กิจกรรมในโรงเรียน ได้รับความร่วมมือจากนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนมัธยมหนองเขียด เป็นอย่างดีและเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานได้ทำการประเมินความคิดเห็นและความพึงพอใจแล้วพบว่า ผู้เกี่ยวข้องดังกล่าวมีความคิดเห็นต่อโครงการ/กิจกรรม การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดี ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมหนองเขียด อยู่ในระดับมากที่สุด ทุกโครงการ/กิจกรรม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการดำเนินการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดี ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพอเพียง โรงเรียนมัธยมหนองเขียดเน้นการทำงานโดยมีการนิเทศติดตามทุกระดับ สร้างความตระหนัก ความรู้ ความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจึงทำให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย สอดคล้องกับผลการวิจัยของภูติศ พัดพิน (2557) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีข้อค้นพบว่า การกำกับ นิเทศติดตามทุกระดับ การสร้างความตระหนัก ความรู้ ความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกภาคส่วนนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายเป็นอย่างดี และสอดคล้องกับ ศรีนทิพย์ ทะสระ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านวังใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา พบว่าผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านวังใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 พบว่าก่อนดำเนินการ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และหลังการดำเนินการภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการประเมินพฤติกรรมคนดี 3 ประการ ได้แก่ เรียบร้อย คุณธรรมดี และทักษะชีวิตดี ของผู้เรียนหลังใช้รูปแบบมีผลการประเมินในระดับดีสูงกว่าผลการประเมินก่อนใช้รูปแบบ และผลการประเมินความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนได้มีกระบวนการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้รูปแบบมี 2 ขั้นตอน คือ ทั้งการตรวจสอบรูปแบบเชิงคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ และตรวจสอบเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม ทำให้ผลการพัฒนาพฤติกรรมคนดีอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ ธงชัย ตีมูลพันธ์ (2565)

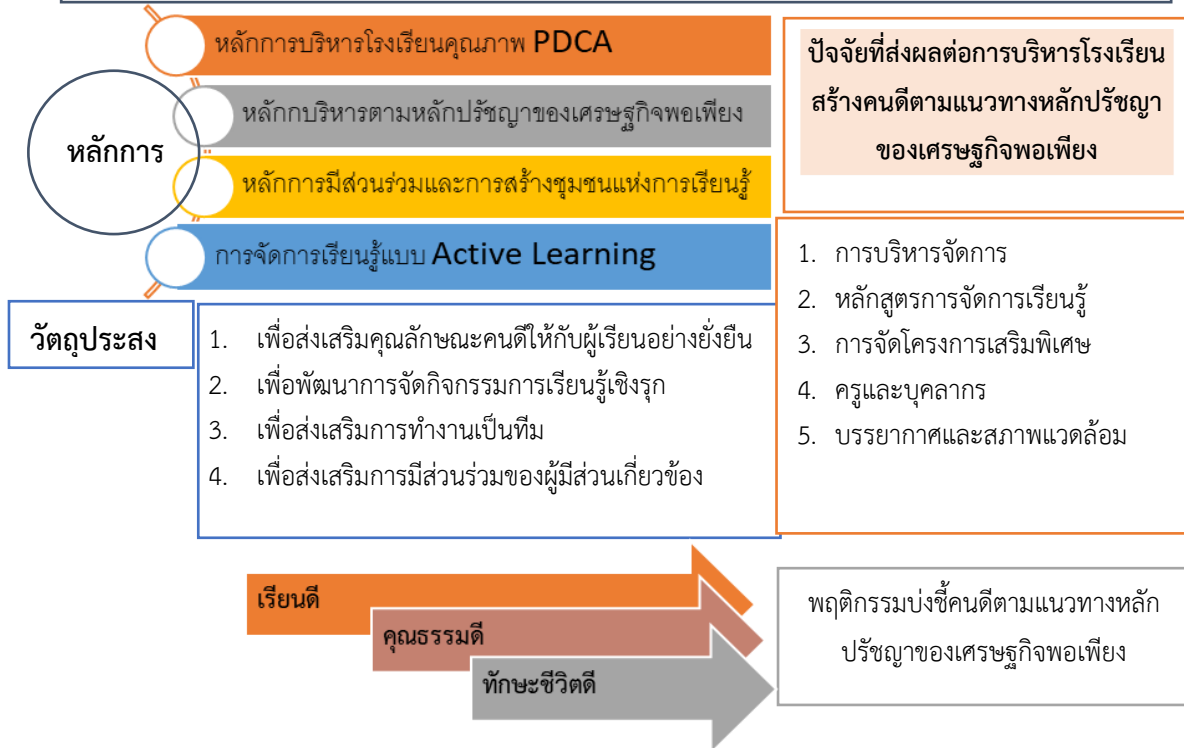
ที่ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา ในสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2 พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของภูติศ พัดพิน (2557) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานตามเป้าหมายอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการประเมิน พบว่า นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากกระบวนการบริหารการสร้างคนดีตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (BTH Model) ที่มุ่งเน้นให้เกิดพฤติกรรมที่บ่งชี้คนดีที่ต้องการพัฒนา (Behavior) โดยมีการกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายหรือรับรู้ร่วมกันทุกฝ่าย และมีการทำงานเป็นทีม (Team) จึงส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการแก้ปัญหาและพัฒนาาร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และในขณะเดียวกันก็ให้การสนับสนุนและเกื้อกูล (Helpful) ซึ่งกันและกันจึงนำมาซึ่งความสำเร็จและพึงพอใจร่วมกันในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ นภาพร มูลเมือง (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนพานทองสาขานุปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 พบว่า ความพึงพอใจที่เกิดจากการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนพานทองสาขานุปถัมภ์โดยภาพรวมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับเยาวลักษณ์ เกสรเกศรา (2562) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบบริหารการเสริมสร้างทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียน โรงเรียนบ้านหมากหัววัง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง พบว่า ผลการสอบถามความ พึงพอใจของครูที่มีต่อคู่มือการใช้รูปแบบบริหารการเสริมสร้างทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

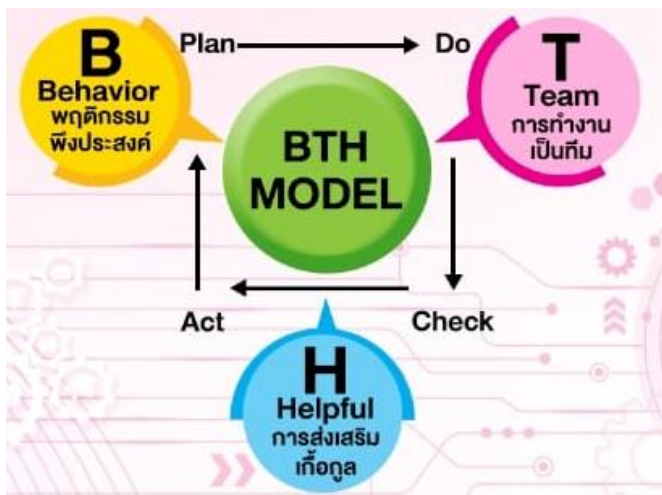
องค์ความรู้ใหม่

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดี ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมหนองเขียด ที่สร้างขึ้นมี 7 องค์ประกอบได้แก่ (1) หลักการ (2) วัตถุประสงค์ (3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างคนดี ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ การบริหารจัดการ หลักสูตรการจัดการเรียนรู้ การจัดโครงการเสริมพิเศษ ครูและบุคลากรทางการศึกษา บรรยากาศและสภาพแวดล้อม (4) พฤติกรรมบ่งชี้คนดีตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ เรียนดี คุณธรรมดี และทักษะชีวิตดี (5) กระบวนการบริหารการสร้างคนดี ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (BTH Model) B = พฤติกรรมที่บ่งชี้คนดีที่ต้องการพัฒนา (Behavior) T = การทำงานเป็นทีม (Team) H = การสนับสนุนและเกื้อกูล (Helpful) (6) การประเมินผล และ(7) เงื่อนไขความสำเร็จ ดังแสดงในภาพที่ 2

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดีตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมหนองเขียด

กระบวนการบริหารการสร้างคนดี ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (BTH Model)

การประเมินผล

แบบประเมินโดยนักเรียน

แบบประเมินโดยครู

แบบประเมินโดยผู้เกี่ยวข้อง

เงื่อนไขความสำเร็จ

1. ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนต้องมีความรู้ ตระหนัก และเห็นความสำคัญของการสร้างคนดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. การดำเนินการในโรงเรียนต้องมีความต่อเนื่อง
3. การออกแบบกิจกรรมโครงการต้องสอดคล้องกับพฤติกรรมบ่งชี้ความดี ที่ต้องการพัฒนา

ภาพที่ 2 รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดีตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมหนองเขียด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนในโรงเรียนต้องมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการนำแนวทางตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดี

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ต้องมีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ดังนั้น การนำรูปแบบไปใช้ให้มีประสิทธิภาพโรงเรียนจำเป็นต้องให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่กลุ่มคนดังกล่าว

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องปรับโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาและจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการนำแนวทางตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ โดยกำหนดให้มีครูและบุคลากรทางการศึกษาที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยตรง

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีภาวะผู้นำ ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม โดยเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มแรก คือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมตรวจสอบ และร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการ

1.5 การดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนต้องมีการวางแผนที่ดี มีลำดับขั้นตอนในการดำเนินงาน และต้องมีการพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

1.6 โครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการต้องมีความสอดคล้องกับสภาพทางภูมิศาสตร์ และวิถีชีวิตของคนในชุมชน

1.7 การนำรูปแบบไปใช้ในโรงเรียนควรมีการศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบ อย่างละเอียดจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ พร้อมทั้งนำความรู้ที่ได้ไปวางแผนปฏิบัติทุกเรื่อง และโรงเรียนต้องสร้างความรู้ความเข้าใจ แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ โดยการจัดอบรมสัมมนาหรือจัดทำเอกสารเผยแพร่

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดี ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยศึกษาจากโรงเรียนที่ผ่านการประเมินเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหรือโรงเรียนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง ที่ได้รับการยอมรับว่าประสบผลสำเร็จ โดยใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางนี้

2.2 ควรศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคของการนำแนวทางตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาและการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่มีบริบทที่ใกล้เคียงกันว่า มีอะไรบ้าง

2.3 ควรนำรูปแบบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปทดลองใช้ในโรงเรียนที่มีบริบทที่ใกล้เคียงกัน แล้วทำการศึกษาเปรียบเทียบว่าได้ผลเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร

2.4 ควรมีการศึกษาและพัฒนาตัวชี้วัดของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนสร้างคนดีตามแนวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปต่อยอดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. (2559). การปรับกลไกการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง.
http://www.sufficiencyeconomy.org/network_show.php?ld=153&sid=43&ntuype=14
- ธงชัย ดีมูลพันธ์. (2565). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา
ในสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2. การค้นคว้า
อิสระ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นภาพร มูลเมือง. (2564). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียน
พานทองสาขานูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18. มหาวิทยาลัยราชภัฏ
กำแพงเพชร.
- ภูติศ พัดพิน. (2557). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎี
บัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- เยาวลักษณ์ เกสรเกศรา. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการ
พัฒนาและส่งเสริมนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากหัววัง จังหวัดลำปาง.
<https://www.kruchiangrai.net/question/>
- ศรินทิพย์ ทะสระระ. (2564). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ของโรงเรียนบ้านวังใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3.
<https://anyflip.com/usnhj/ajok/basic>
- สมพร เทพสิทธิธา. (2558). การเดินตามรอยพระยุคลบาทเศรษฐกิจพอเพียง ช่วยแก้ปัญหาความยากจนและ
การทุจริตฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). การขับเคลื่อนนโยบาย สพฐ. ปี 2560-2561. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. (2564). แผนการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2564.
<https://kkpao.go.th/kkpao/uploads/journal/636e132b96bd4.pdf>
- อภิชัย พันธเสน และคณะ. (2559). สังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ :
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).